

Kwaliteitsverbetering informatie- en archieffunctie Texel

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	4
2. Huidige situatie.....	4
3. Knelpunten en ontwikkelpunten	5
4. Gewenste situatie	5
5. Mogelijke opties voor verbetering	6
6. Conclusie en voorstel	13

1. Aanleiding

Het informatie- en archiefbeheer is onderhevig aan veranderingen. Sommige aspecten die van oudsher leidend waren bij het uitvoeren van informatiebeheer vallen weg, andere aspecten komen er voor in de plaats. Deze veranderingen nopen de Texelse organisatie tot het maken van keuzes in het uitvoeren van informatie- en archiefbeheer.

De titel van deze notitie noemt 2 aspecten van gegevensbeheer op: informatiebeheer als archiefbeheer. Informatie is specifiek die gegevensstroom die gebruikt wordt om de dagelijkse werkzaamheden uit te voeren. Bij het uitvoeren van de dagelijkse werkzaamheden worden gegevens vastgelegd. Al deze vastleggingen moeten bij wet verplicht door een overheidsorganisatie verantwoord geselecteerd en bewaard worden. Dit aspect van gegevensbeheer is de archieffunctie.

Er worden 3 verschillende soorten archiefstadia binnen overheidsarchieven herkend. Dynamisch archief, semi-statisch archief en statisch archief. Dynamisch archief is het archief dat nog regelmatig wordt gebruikt voor de bedrijfsvoering. Semi-statisch archief is recentelijk aangemaakt archief wat nog wel enige raadpleegwaarde heeft voor de bedrijfsvoering, maar voornamelijk wordt gebruikt voor verantwoording over het gevoerde beleid. Statisch archief is dat archief wat de waarde voor de bedrijfsvoering en de verantwoording van de organisatie heeft verloren maar op basis van de inhoud cultuurhistorische waarde heeft. Statisch archief wordt overgedragen aan een archiefbewaarplaats, en door die overdracht wordt het volledig openbaar en geldt de verplichting dat het volledig toegankelijk moet zijn gemaakt. Schematisch ziet de onderverdeling van archieven er zo uit:

Archiefstadia	Nodig voor bedrijfsvoering	Verantwoording	Historische waarde	Openbaar	Verblijfslocatie
Dynamisch	Ja	Ja	Nee	Nee	Archief opslagruimte
Semi-statisch	Nee	Ja	Nee	Nee	Archief opslagruimte
Statisch	Nee	Nee	Ja	Ja	Archief bewaarplaats

2. Huidige situatie

Op dit moment vindt archivering meer en meer digitaal plaats. De binnenkomst van analoge documenten neemt met grote snelheid af. De nog analoog voor onderhanden zijnde zaken binnenkomende documenten worden na ontvangst direct gedigitaliseerd, waarna ze worden behandeld. Het dynamische archief is daarmee momenteel voor 95% digitaal. Voor het semi-statische archief wordt momenteel voor die bescheiden waar dat gewenst is een digitaliseringsslag gemaakt. Het statische archief is momenteel nog overwegend analoog.

De rol van de medewerkers informatiebeheer is totaal veranderd in de afgelopen 10 jaar. Tot en met het vorige decennium werd van de medewerkers Post- en Archiefzaken verwacht dat men zorg droeg voor een goede ontvangst van de stukken, een goede verzending van de stukken en het goed beschikbaar zijn van voor archivering in aanmerking komende stukken. De huidige medewerkers informatiebeheer zijn meer kwaliteitsgericht bezig met begeleiding van, controle op, en het maken van beleid inzake document- en informatiebeheer. Alle medewerkers werkzaam binnen de gemeentelijke organisatie zijn zelf meer verantwoordelijk geworden voor het beheer van informatie. Hierin worden ze begeleid, gecontroleerd en geassisteerd door de medewerkers informatiebeheer. Niet langer is 1 persoon of 1 team verantwoordelijk voor informatiebeheer, maar is de gehele organisatie daarvoor verantwoordelijk. Voor deze organisatie brede verantwoordelijkheid zijn wettelijke regels opgesteld die iedere verantwoording nemende organisatie handen en voeten wenst te geven in de dagelijkse praktijk.

Eén van de hierboven genoemde handen en voeten voor het uitvoeren van verantwoord informatiebeheer is zaakgericht werken. Bij de gemeente Texel is voor zaakgericht werken het Mozard zaaksysteem geïmplementeerd. Dit systeem biedt een betrouwbare fundering voor het goed uitvoeren van duurzaam informatiebeheer, mits hiervoor kwalitatief en kwantitatief voldoende begeleiding, controle en beleid beschikbaar is.

3. Knelpunten en ontwikkelpunten

Er wordt in het kader van de Wet Generiek Toezicht door het college van burgemeester en wethouders jaarlijks horizontaal verantwoording afgelegd voor het gevoerde informatie- en archiefbeheer aan de gemeenteraad en de interbestuurlijke toezichthouder. Hierbij wordt in kaart gebracht op welke gebieden de uitvoering verbetering behoeft. De punten waar verbeterd kan worden zijn onder andere:

- Het maken en het uitvoeren van beleid op het gebied van het beheersen van digitaal gegevensbeheer.
- Het door de gemeente uitgevoerde informatie- en archiefbeheer dient onderwerp te zijn van structureel toezicht.
- Archiefonderzoek vindt steeds meer plaats op internet, dus van archiefbeheerders wordt verwacht dat te raadplegen archieven toegankelijk worden gemaakt via een internetplatform.
- Er dienen voorzieningen te worden ingericht inzake een betrouwbare, duurzame en toegankelijke vorm van digitale opslag, een e-depot. Een e-depot is een systeem voor het elektronisch verwerken en beheren van statische documenten. Dit systeem is in feite een technische voorziening, bestaande uit hardware en software, voor de duurzame bewaring en beschikbaarstelling van onveranderlijke digitale informatie, zowel digitaal geboren als gedigitaliseerd. Het gaat dus niet alleen om geheugenruimte maar om het samenspel van speciaal voor archiefbeheer ontwikkelde software, speciaal voor archiefopslag ontwikkelde hardware, en regels, procedures en richtlijnen om duurzame bewaring en toegankelijkheid te borgen.

De interbestuurlijke toezichthouder op het archiefbeheer, de provinciale archiefinspectie van Noord-Holland, heeft al ruim een decennium lang gepleit voor aansluiting bij een regionaal archieforgaan om de kwaliteit van het uitvoeren van archiefbeheer naar de toekomst toe te borgen. In ieder inspectierapport van deze toezichthouder wordt dit punt aangeroerd.

Vanaf 2010 is er actief geprobeerd om kwalitatief goede documentaire informatie specialisten te plaatsen op vacante vacatures bij team Ondersteuning/Documentaire Informatie Voorziening (DIV). Team ondersteuning/DIV heeft de afgelopen jaren regelmatig relatief dure externe medewerkers in moeten zetten om de hun toevertrouwde taken voldoende adequaat uit te kunnen voeren. Deze situatie doet zich tot op heden voor, momenteel wordt er nog steeds extern ingehuurd voor onder andere het opstellen van informatiebeheersbeleid.

In het teamplan van het voormalige team Facilitair, onderdeel van de notitie “Dienstverlenend, compact en wendbaar”, is een formatie bij team Facilitair/DIV berekend waarin geen ruimte is begroot voor statisch archiefbeheer en toezicht op de uitvoering van informatie- en archiefbeheer. De huidige formatie Ondersteuning/DIV doet deze taken er nu naar vermogen bij, maar daar is de formatie in de huidige vorm niet op berekend.

4. Gewenste situatie

Het informatie- en archiefbeheer van de gemeente Texel wordt door het college van burgemeester en wethouders als uiterst belangrijk ervaren. Dit komt voort uit de wettelijk bepaalde normen, maar ook vanuit het besef dat de waarde van historische documenten groot is. Dit maakt dat nadrukkelijk gevolgd wordt wat de ontwikkelingen zijn op het gebied van informatie- en archiefbeheer.

Als oplossing voor de eerder benoemde knelpunten dient er geïnvesteerd te worden in de volgende punten:

- Opstellen en uitvoeren van beleid voor het beheersen van digitaal gegevensbeheer.
- Het benoemen van een gemeentelijke archivaris. Deze functionaris neemt onder andere de toezicht op het door het college van burgemeester en wethouders uitgevoerde informatie- en archiefbeheer voor zijn rekening. Door deze benoeming wordt voldaan aan een eis omschreven in de Archiefwet 1995.
- Gedigitaliseerde archieven beschikbaar stellen en toegankelijk maken voor geïnteresseerden op internet.
- Treffen van de noodzakelijke voorzieningen voor het duurzaam opslagen van digitale gegevens.
- Aantrekken van een medewerker archiefbewaarplaats.

5. Mogelijke opties voor verbetering

Optie A: Aansluiten bij het Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)

Hierna volgt een uitwerking van de optie van het deelnemen aan de Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (GR RHCA). De uitwerking behandelt puntsgewijs alle gevolgen voor het informatie- en archiefbeheer.

Borging archiefwettelijke taken

Eén van de grootste uitdagingen van het hedendaagse archiefbeheer is de ontwikkeling van een kwalitatief goed en toetsbaar digitaal informatiebeheersbeleid. Bij aansluiting van de gemeente Texel bij de GR RHCA kan Texel meeliften met de ontwikkelingen die het RHCA op dit gebied initieert. Met name de ontwikkeling van een opslagmogelijkheid voor digitale archieven die voldoet aan de wettelijke eisen inzake duurzaamheid en toegankelijkheid is een belangrijke motivatie om deel te nemen aan de GR. Voor het ontwikkelen en implementeren van een e-depot is specialistische kennis nodig, en het ontwikkelen is een kostbare zaak. Daarom is het beter om een dergelijk project samen met andere partijen te doen, en niet als gemeente alleen. Overigens zijn de verwachte kosten van het ontwikkelen van een e-depot niet opgenomen in de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan de GR RHCA. Deze kosten worden door het bestuur van de GR RHCA bestempeld als een toekomstige gezamenlijke investering. Indien er over deze incidentele uitgave in de toekomst een besluit moet worden genomen, dan wordt dat gedaan in de algemene bestuursvergadering waardoor alle deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling inspraak krijgen inzake de voorgestelde investering.

De archiefwettelijke taak om toezicht uit te (laten) voeren op de uitgevoerde zorg en beheer van archieven wordt binnen de gemeente Texel formeel uitgevoerd door de gemeentesecretaris/algemeen directeur in zijn rol als gemeentearchivaris. De rol van gemeentearchivaris is hem van rechtswege toegekomen omdat de gemeente Texel geen gemeentearchivaris heeft benoemd. De provinciale archiefinspecteur heeft in de rapportages welke zijn opgesteld naar aanleiding van door hem gehouden inspecties deze situatie beoordeeld, en geadviseerd toch een gemeentearchivaris te benoemen. In onze jaarverslagen informatie- en archiefbeheer wordt dit punt iedere keer vastgesteld. Het feit dat geen gemeentearchivaris is benoemd wordt in de voor de Wet RGT opgestelde toetsingssysteem aangemerkt als taakverwaarlozing. Het college van B en W is er een groot voorstander van om de huidige van rechtswege zo gegroeide situatie te formaliseren door een gemeentearchivaris te benoemen. In het geval van aansluiting van Texel bij de GR RHCA geldt dat de toezichtstaak wordt uitgevoerd door een archiefinspecteur van het RHCA en dat de archivaris van het RHCA automatisch gemeentearchivaris wordt van Texel. Hiermee voldoet de gemeente Texel aan de correcte uitvoering van een in de Archiefwet vastgestelde taak. Mede gezien het feit dat de uitvoering van hetgeen voorgeschreven in de Archiefwet 1995 één van de toezichtsdomeinen is waar het interbestuurlijk toezicht extra zwaar op toetst bij de uitvoering van de toezicht in het kader van de Wet RGT is het raadzaam om de huidige situatie op te heffen.

Beheer archiefcollecties

Binnen archieven zoals ze aangetroffen worden bij overheids-secretarieën wordt onderscheid gemaakt tussen 2 soorten archieven: overgebrachte en niet overgebrachte archieven. Overgebrachte archieven zijn de

archieven die naar een archiefbewaarplaats zijn overgebracht, de statische archieven. Niet-overgebrachte archieven zijn de dynamische- en semi-statische archieven. Bij de overbrenging naar de archiefbewaarplaats gaan voor de archieven andere regels gelden, ze zijn bijvoorbeeld volledig openbaar en moeten volledig toegankelijk zijn en beschikbaar zijn voor onderzoekers. Archieven worden na het verloop van een wettelijk vastgelegde termijn van 20 jaar overgebracht. Niet overgebrachte archieven zijn die archieven die binnen een overheidsorgaan nog aanwezig zijn. Het grootste gedeelte van die archieven is op termijn vernietigbaar. Het gedeelte dat niet vernietigbaar is zal op termijn overgebracht worden. De gemeente Texel heeft als enige gemeente in Noord Holland nog zelf een eigen archiefbewaarplaats, wij dragen in de huidige situatie aan onszelf over. De archiefcollecties die wij aan onszelf hebben overgedragen gaan in de situatie van het aansluiten bij de GR RHCA fysiek over naar de archiefbewaarplaats van het RHCA in Alkmaar. Het gaat in dit geval over de collecties secretarie-archieven van voor het jaar 2000 inclusief de gedeponeerde archieven, het archief registers Burgerlijke Stand, de bouwvergunningendossiers en de hinderwetvergunningendossiers.

Door de organisatie zelf worden de overgebrachte archieven relatief weinig geraadpleegd. Voor de gemeentelijke bedrijfsvoering is voornamelijk het meer recente archief van belang. Deze archiefbescheiden blijven op Texel, ook bij aansluiting bij de GR RHCA, tot het moment dat ze worden overgedragen. Tegen die tijd is het belang van deze archiefbescheiden voor de bedrijfsvoering ook wezenlijk verminderd. De door de organisatie zelf veel gebruikte archieven blijven dus beschikbaar in het gemeentehuis te Den Burg. Voor het verantwoord bewaren van deze bescheiden blijft een in het kader van de Archiefwet 1995 goedgekeurde archiefruimte noodzakelijk. De in het gemeentehuis beschikbare archiefbewaarplaats blijft daarmee in gebruik als goedgekeurde archiefruimte.

Door de gemeente Texel is de afgelopen jaren geïnvesteerd in het digitaliseren van diverse archiefcollecties. Onder andere het gemeentelijk fotoarchief en de registers Burgerlijke Stand zijn gedigitaliseerd. Momenteel wordt met deze digitale bestanden niets gedaan omdat het beschikbaar stellen van de collecties op internet via de website van de gemeente Texel een kostbare zaak is. Het RHCA gaat deze collecties in het geval van aansluiting van Texel bij de GR zonder specifieke meerkosten digitaal beschikbaar stellen via hun eigen website. Wereldwijd kunnen dan genealogisch geïnteresseerden onderzoek doen in de Texelse registers Burgerlijke Stand, of kunnen belangstellenden het gemeentelijk fotoarchief doornemen. Het RHCA beschikt over een team vrijwilligers dat digitale bestanden toegankelijk maakt en inventariseert. De Registers Burgerlijke Stand zijn volledig toegankelijk, die hoeven niet nader geïnventariseerd te worden, maar dat geldt niet voor het gemeentelijk fotoarchief. Het voornoemde team vrijwilligers wordt door het RHCA ingezet om deze bestanden toegankelijk te maken. Daarnaast is dit team ook beschikbaar en in staat om de meest unieke stukken uit het Texels historisch archief te digitaliseren, te beschrijven en eventueel te transcriberen.

In het geval van het aansluiten van Texel bij de GR RHCA wordt de archiefbewaarplaats te Alkmaar zoals aangegeven de archiefbewaarplaats van de gemeente Texel, wat tot gevolg heeft dat de overgebrachte archieven naar Alkmaar verhuizen. Indien er, om wat voor reden dan ook, in de toekomst besloten wordt om de aansluiting van Texel bij de GR RHCA te beëindigen dient er een andere archiefbewaarplaats te worden aangewezen waar de archieven zullen worden bewaard. De gemeente Texel blijft eigenaar van de overgebrachte Texelse archieven, en kan bijvoorbeeld na beëindiging van het lidmaatschap van de GR RHCA opnieuw de archiefruimte van het gemeentehuis te Den Burg aanwijzen als archiefbewaarplaats van de gemeente Texel. In dit geval komen de archieven terug naar Texel.

Archiefraadplegingen door geïnteresseerden

De gemeente Texel faciliteert nu een archiefbewaarplaats met bezoekersruimte. De volgende informatieverzoeken (fysiek in de bezoekersruimte, digitaal via de mail en telefonisch) zijn geregistreerd vanaf 2010:

	Inzage in Texelse Couant	Opvragen bouwvergunningen	Onderzoek bevolkingsgegevens	Overige onderzoeken	Totaal aantal bezoekers
2010	10	401	340	211	962
2011	3	312	272	235	822
2012	1	145	194	40	380
2013	0	251	144	127	522
2014	4	333	137	301	775

De archiefmedewerkers hebben vanaf 2012 actief de geïnteresseerde bezoekers gewezen op de digitale mogelijkheden bij het afwikkelen van informatieverzoeken uit het archief. Ondanks het feit dat nog geen enkel archiefbestand direct digitaal beschikbaar is voor geïnteresseerde bezoekers, is er toch een duidelijke daling zichtbaar in het percentage bezoekers dat daadwerkelijk fysiek zelf naar de archiefruimte komt. De volgende cijfers laten dat zien:

	Percentage informatieverzoeken waarbij bezoekers zelf voor onderzoek naar het gemeentehuis komen
2010	85%
2011	87%
2012	85%
2013	67%
2014	58%

De burgers die naar bouwvergunningen vragen worden momenteel voor ruim 90% digitaal voorzien van het door hun gevraagde. De archiefmedewerkers passen hiervoor scanning-on-demand toe, de opgevraagde tekening wordt ingescand en naar de geïnteresseerde toe gemaild. Hetzelfde geldt voor de genealogische informatieverzoeken, de meeste verzoeken worden ook hier via scanning-on-demand digitaal afgewikkeld.

De bezoekers die zelf onderzoek komen doen in de bezoekersruimte van de archiefbewaarplaats komen meestal voor de andere archieven, dus voor het secretarieearchief van de gemeente Texel en de gedeponeerde archieven. Vaak zijn deze bezoekers geïnteresseerd en gespecialiseerd in een bepaald specifiek onderwerp, bijvoorbeeld het oorlogsarchief, het weeshuisarchief of het aanwezige archiefmateriaal van een bepaalde schipbreuk. Het merendeel van deze bezoekers komt van de overkant.

Een ieder die historisch onderzoek wil doen in archieven naar historische Texelse gebeurtenissen wordt momenteel geconfronteerd met een versnipperde en onduidelijke situatie. Van oudsher zijn de archieven van de gemeente zelf op Texel gebleven, maar vele andere Texelse archiefvormers zoals Texelse notarissen en Texelse kerkgenootschappen hebben gekozen voor opslag in een regionale archiefbewaarplaats aan de overkant. In het Noord-Hollands archief te Haarlem vind men al sinds lange tijd bepaalde Texelse archieven, en ook in Alkmaar beschikt men al lange tijd over diverse Texelse archiefcollecties. Vanwege deze versnippering is de algehele toegankelijkheid van het archief voor specifiek Texelse onderzoeken lastig en complex. Als de gemeente Texel aansluit bij het RHCA worden de Texelse archieven welke nu nog verblijven in de archiefbewaarplaats in het gemeentehuis overgebracht naar Alkmaar. Het RHCA kan vervolgens het Noord-Hollands archief te Haarlem verzoeken om de in hun archiefbewaarplaats ressorterende archieven over te dragen aan Alkmaar. In het geval van de situatie dat Texel onderdeel uitmaakt van het RHCA moet het Noord-Hollands archief voldoen aan een dergelijk verzoek. Het Nationaal Archief in Haarlem vormde in het verleden een “vangnet” voor die Texelse archiefbescheiden die door texelse archiefvormende instanties werden aangeboden aan andere archiefbewaarplaatsen dan die van Alkmaar en Texel. Als Texel deel uitmaakt van de GR RHCA vervalt die vangnetfunctie voor Haarlem en wordt het RHCA automatisch het vangnet.

Met deze wijziging vervallen ook rechtmatig alle archieven die zich nu in de archiefbewaarplaats van Haarlem bevinden aan de archiefbewaarplaats van het RHCA. Daarmee zijn alle Texelse archieven op 1 plaats gecentraliseerd, wat de kwaliteit van de toegankelijkheid en de dienstverlening aanzienlijk verbetert.

Cultuur-historisch aspect

Van een archiefbewaarplaats wordt een actieve rol verwacht inzake het stimuleren van lokale en regionale geschiedbeoefening en archiefonderzoek. Dit kan door middel van participatie in plaatselijke evenementen, bijdrages leveren aan plaatselijk onderwijs en plaatselijke culturele instellingen, actief acquireren, opslaan en beschikbaar stellen van archieven, enzovoort. De formatie ondersteuning/DIV heeft daar niet voldoende uitvoering aan kunnen geven. In 2011 is er door de gemeente Texel een Texelse geschiedenisdag georganiseerd, welk evenement is ervaren als een succes. De bedoeling was om dit evenement eens in de 5 jaar te blijven organiseren. Echter, door onvoldoende capaciteit en onvoldoende middelen bleek dit helaas niet mogelijk. Duidelijk was echter wel dat een dergelijk evenement zeer wenselijk is, en binnen de GR RHCA zijn wel de capaciteit en de middelen beschikbaar om een dergelijk cultureel historisch evenement plaats te laten vinden. Verder zijn er op Texel diverse culturele en maatschappelijke organisaties die verantwoord archiefbescheiden in beheer willen overbrengen. In het geval van aansluiting van Texel bij de GR RHCA kan er beter op die wens worden ingespeeld. Door aansluiting neemt de gemeente Texel ook op dit vlak haar cultuur-historische verantwoording.

Bouwvergunningendossiers

Het archief bouwvergunningen is het meest geraadpleegde archiefbestanddeel. Deze raadplegingen gebeuren door medewerkers van de gemeente en door burgers. Het RHCA biedt scanning-on-demand aan, d.w.z. dat men bij een opvraging van een bepaald bouwdoossier het opgevraagde in gaat scannen en digitaal gaat versturen. Hiervoor heeft het RHCA een bedrag van € 10,50 begroot als vraagprijs per ingescand dossier voor de deelnemende gemeenten.

Jaarlijks worden er door medewerkers van de gemeente zo'n 1.000 bouwdoossiers opgevraagd, aan opvragingskosten voor bouwdoossiers zal dus € 10.000 begroot dienen te worden.

Daarnaast stelt het RHCA als toekomstig archiefbeheerder eisen aan de aan hun overgedragen collecties. Deze collecties moeten verpakt zijn in duurzaam materiaal, geschoond zijn van overbodig materiaal en toegankelijk zijn gemaakt door middel van een archiefinventaris. De collectie bouwvergunningendossiers voldoet niet aan deze eisen, de collectie is wel geschoond, maar slechts gedeeltelijk verpakt in zuurvrije omslagen, en niet geïnventariseerd. Bij overbrenging moeten we dus de collectie inventariseren en ompakken. Deze verplichting, welke vastgelegd is in de Archiefwet 1995, geldt ten allen tijde, dus ook als we niet aansluiten bij en overdragen aan het RHCA, maar het geldt helemaal als we aansluiten bij het RHCA. Momenteel is een inhuurkracht werkzaam met het realiseren van een inventaris voor de bouwvergunningen in het zaakstelsel Mozard. Daarmee heeft Texel voldaan aan alle archiefwetplichten inzake de verzorging van het analoge archief.

Het college adviseert om eerst de keuze voor scanning-on-demand te maken, en de werkelijke vraagontwikkeling te monitoren. De verwachting is dat de interne vraagstelling in de loop der jaren iets af neemt omdat de nog in het gemeentehuis aanwezige verleende omgevingsvergunningen steeds meer brongegevens gaan leveren voor de bedrijfsvoering. Daarnaast kan de interne vraagstelling nader gecoördineerd en gestuurd worden zodat er minder vaak overgebrachte archiefbescheiden noodzakelijk blijken te zijn voor de bedrijfsvoering. Daarmee zal de nu begrote kostenpost in de toekomst positief gecorrigeerd gaan worden. Daarnaast kan Texel te allen tijde kiezen voor het stoppen met scannen-on-demand door het RHCA, en kan er alsnog gestart worden met het in eigen beheer inscannen van de nog niet digitale bouwvergunningendossiers mocht daartoe aanleiding zijn.

Gezamenlijke inkoop

Indien Texel zich aansluit bij de GR RHCA kan er gebruik worden gemaakt van de gezamenlijke inkoopfaciliteiten van de GR. Deze gezamenlijke inkoop omvat naast het aanschaffen van materiaal ook de gezamenlijke inzet van tijdelijk personeel. Deze dienst levert kostenbesparing op voor de bij de GR aangesloten deelnemers.

Formatie team ondersteuning/DIV

De huidige bezetting ondersteuning/DIV, zoals vastgesteld in de notitie “dienstverlenend, compact en wendbaar” en de zeven bijbehorende teamplannen, bestaat uit 3.5 FTE. Structureel wordt vanaf september 2014 naast de 3.5 FTE tijdelijk personeel ingehuurd voor het opstellen en verwerken van informatiebeleid. De werkzaamheden waarvoor vanaf 2014 structureel ingehuurd dient te worden gaan na aansluiting bij de GR RHCA uitgevoerd worden door medewerkers van het RHCA. De huidige structurele inhuurkosten voor team ondersteuning/DIV vervallen dus bij aansluiting bij de GR RHCA, en deze besparing kan beschouwd worden als winst ten gevolge van de aansluiting.

Kosten en organisatie van de aansluiting

Het algemeen bestuur van de GR RHCA heeft in 2013 aangegeven positief te staan ten opzichte van aansluiting van de gemeente Texel bij de Gemeenschappelijke regeling. Dit voornemen is door de directeur van de GR in mei 2015 bevestigd middels een notitie “Deelname van de gemeente Texel aan de GR RHCA”. In deze notitie staat dat de jaarlijkse kosten voor de gemeente Texel neerkomen op € 3,50 per inwoner per jaar. Het totaalbedrag voor het jaar 2016 komt daarmee op € 47.537. Het bedrag van € 3,50 per inwoner is het “standaard” tarief voor deelnemers aan de GR RHCA, Texel betaalt daarmee evenveel als de meeste andere deelnemers. De gemeente Alkmaar betaalt als centrumgemeente meer per inwoner voor deelname, de gemeente Heerhugowaard betaalt tijdelijk minder per inwoner vanwege het feit dat deze gemeente veel inwoners heeft en relatief weinig gebruik maakt van de diensten van de GR. Het algemeen bestuur bestaat momenteel uit 48 stemmen. Iedere aangesloten gemeente krijgt 1 stem per 10.000 inwoners. Texel heeft bij aansluiting recht op 2 stemmen in het algemeen bestuur, waarmee het algemeen bestuur in totaal uit 50 stemmen gaat bestaan.

Naast het hierboven genoemd bedrag dient € 10.000 begroot te worden voor kosten gemaakt voor het opvragen van (bouw) dossiers uit Alkmaar, welke via de scanning-on-demand methode digitaal beschikbaar komen voor de Texelse organisatie.

Optie B: zelfstandig informatiebeheer blijven uitvoeren.

Borging archiefwettelijke taken

Voor het in de Archiefwet 1995 verplicht gestelde toezicht op de uitvoering van het informatie- en archiefbeheer is er in de huidige formatie van team ondersteuning/DIV niemand beschikbaar die beschikt over de verplicht gestelde minimale opleidingseisen. Voor de uitvoering van deze specifieke taak kan wel uitstekend een derde partij ingeschakeld worden. Momenteel maakt team ondersteuning/DIV gebruik van specifieke diensten van een externe specialist. Deze externe specialist kan ook ingehuurd worden voor de toezichtstaak, hij is daar voldoende voor gediplomeerd. Het is in dit geval wenselijk om deze specialist ook te benoemen als gemeentelijk archivaris. Met deze benoeming komt de gemeente Texel tegemoet aan de wens van de interbestuurlijke toezichthouder om niet langer uit te gaan van de huidige situatie waarin de gemeentesecretaris/algemeen directeur van rechtswege ook gemeentearchivaris is. Voor de uitvoering van de toezichtstaak door de externe deskundige moet € 8.000 begroot worden als jaarlijkse structurele inhuurkosten.

Het opstellen van beleid inzake digitaal informatiebeheer en archiefbeheer moet bij het kiezen voor de optie van niet aansluiten bij de GR RHCA volledig zelf gedaan worden. Ook voor deze taak dient extern ingehuurd te worden. Daarvoor moet rond de € 10.000 structureel begroot worden.

Het ontwikkelen van een e-depot moet in het geval van het kiezen voor deze optie zelfstandig gedaan worden. Het uitvoeren van deze nieuwe ontwikkeling is landelijk gezien nog maar net opgestart. Er zijn enkele gemeenten en regionale archiefdiensten die gestart zijn met het leggen van een basis voor een e-depot. Ook zijn er softwarebedrijven die een e-depot vorm proberen te geven. Hoeveel de kosten gaan bedragen voor het ontwikkelen van een e-depot is momenteel nog geheel onduidelijk. Wat de kosten ook zullen zijn, indien we als gemeente zelf de ontwikkeling van een e-depot voor onze rekening nemen zullen we ook de totale kosten moeten betalen.

Beheer archiefcollecties/cultuur-historisch aspect

De huidige formatie van team ondersteuning/DIV vervult alle werkzaamheden die verricht moeten worden voor het dagelijkse informatiebeheer en archiefbeheer. Binnen de formatie is momenteel geen ruimte beschikbaar voor het verantwoord uitvoeren van de taken behorende bij het exploiteren van een archiefbewaarplaats. Denk hierbij onder andere aan zaken als acquisitie voor het verwerven van archieven, ontwikkelen van en meewerken aan cultuurhistorische evenementen, meewerken aan onderwijsprojecten, begeleiden van onderzoekers van archiefmaterialen welke zijn bewaard in de archiefbewaarplaats, presenteren van het archief op de bekende publieksplatformen. Voor het verantwoord uitvoeren van deze taken is 0.5 FTE voldoende gediplomeerd personeel structureel noodzakelijk, en wettelijk verplicht voorgeschreven in de Archiefwet 1995. De kosten voor het uitbreiden van de formatie van het team ondersteuning/DIV met een medewerker archiefbewaarplaats bedragen € 30.000 structureel.

Zoals eerder aangegeven zijn momenteel de Texelse archieven verspreid over diverse archiefbewaarplaatsen. Indien we zelfstandig de uitvoering van het informatie- en archiefbeheer blijven uitvoeren verandert er niets aan deze situatie. Als eigenaar van een archiefbewaarplaats kan de gemeente Texel archiefvormende organisaties die in het verleden archieven hebben gedeponneerd in Haarlem of Alkmaar aanbieden de archiefzorgtaak over te nemen, met andere woorden vragen of men de archieven in de archiefbewaarplaats te Den Burg wil deponeren. De kans dat men op dat aanbod ingaat is klein omdat de gemeente Texel slechts 1 punt naar voren kan brengen als pluspunt ten opzicht van Alkmaar of Haarlem, namelijk de plaatselijke beschikbaarheid op Texel als de archieven naar het gemeentehuis komen. Op alle andere punten scoren de archiefbewaarplaatsen van Alkmaar en Haarlem beter als de archiefbewaarplaats van de gemeente Texel. Daarnaast is de beschikbare ruimte in de archiefbewaarplaats van Texel beperkt, ruim 90% van de beschikbare ruimte in de archiefbewaarplaats is momenteel al in gebruik. Het opnemen van andere collecties wordt dus snel beperkt door het gebrek aan ruimte.

Bouwvergunningendossiers

De analoge collectie bouwvergunningendossiers wordt momenteel in eigen beheer gedigitaliseerd door de inzet van re-integratiekandidaten die op basis van de Wet Werk en Bijstand / Participatiewet een uitkering verstrekken krijgen van de gemeente Texel. De bedoeling van de re-integratie is dat een terugkeer naar de arbeidsmarkt bespoedigd wordt door het meewerken aan een werkervaring in de vorm van een digitaliseringsklus. Deze vorm van digitaliseren is zeer tijdrovend, dus de eerste jaren moet er continu teruggeregpen worden op de analoge dossiers om geïnteresseerden te voorzien van informatie. De afhandeling van informatieverzoeken betreffende bouwvoorssiers kan worden gedaan door de bij het voorgaande punt genoemde medewerker archiefbewaarplaats.

Archiefraadplegingen door geïnteresseerden

Bij optie A is reeds één en ander beschreven inzake de geregistreerde bezoekersstromen. De gemeente Texel beschikt over een goedgekeurde archiefbewaarplaats, en er is een bezoekersruimte beschikbaar voor archiefonderzoek door geïnteresseerden. Voor de steeds groter wordende vraag naar digitaal beschikbare archiefbescheiden heeft de gemeente Texel momenteel geen faciliteiten beschikbaar.

Het zal wenselijk zijn om als gemeente Texel in eigen beheer een toegang te creëren op de digitale archieven. Van moderne archiefbeheerders wordt verwacht dat men digitaal archieven beschikbaar stelt via de daarvoor beschikbare platforms. De toegang op de wereldwijd gebruikte internetdatabases voor het doorzoeken van digitale archieven kan gecreëerd worden via de eigen website van de gemeente Texel. Een gespecialiseerde softwareleverancier heeft aangeboden een platform te bouwen op de gemeentelijke website die in staat is om digitale archieven via internet toegankelijk te maken. Door het plaatsen van de digitale bestanden op internet voldoen we aan de wens om archieven toegankelijker te maken voor gebruikers. De bestanden worden gehost vanuit Amsterdam door de softwareleverancier, gepubliceerd via de gemeentelijke website en doorgelinkt naar wereldwijde databases voor genealogische bronnen. De kosten voor het in eigen beheer realiseren van een digitaal archief op internet worden incidenteel begroot op € 25.000 en structureel op € 5.000 per jaar.

Gezamenlijke inkoop

Het punt gezamenlijke inkoop is alleen van toepassing bij optie A, bij deze optie vervalt dit punt.

Formatie team ondersteuning/DIV

In de hierboven beschreven uitwerkingen van alle punten die van belang zijn bij de uitvoering van verantwoord informatie- en archiefbeheer is een aantal keren aangegeven dat de huidige bezetting van team Ondersteuning/DIV onvoldoende is om adequaat te responderen op de veranderende omgeving waarbinnen zijn haar taak dient te vervullen. Indien de gemeente Texel zelfstandig zorg wil blijven dragen voor de uitvoering van informatie- en archiefbeheer zal er geïnvesteerd moeten worden in een uitbreiding van de formatie.

Om de wettelijk verplichte toezicht op de uitvoering van het informatie- en archiefbeheer te kunnen doen dient er door de gemeente Texel een gemeentearchivaris te worden aangesteld. Daarnaast dient er voor het opstellen van digitaal archiefbeleid extern ingehuurd te worden. Verder dient er een medewerker archiefbewaarplaats te worden aangesteld en dient deze functie opgenomen te worden in de gemeentelijke formatie.

Kosten en organisatie van het zelf blijven doen van informatie- en archiefbeheer

Indien we de knelpunten in eigen beheer op willen lossen komt het totaal te begroten bedrag uit op € 53.000 structureel en € 25.000 incidenteel. Deze bedragen zijn inclusief BTW, maar exclusief de kosten voor het implementeren van een e-depot.

6. Conclusie en voorstel

Een van de uitgangspunten van de gemeente Texel is: “Uitbesteden wat kan”. Als dit uitgangspunt wordt gebruikt bij de keuze tussen de 2 opties is deelname aan de GR RHCA een logisch vervolg.

De Historische Vereniging Texel (HVT) was er in het verleden voorstander van om een archiefbewaarplaats op Texel te houden. In 2014 is de Historische Vereniging Texel gevraagd hun mening te geven over de mogelijkheid tot aansluiting van Texel bij de GR RHCA. Het bestuur van de HVT heeft per brief, gedateerd 19 november 2014, haar standpunt aangegeven. De HVT geeft aan positief te staan ten opzichte van aansluiting van Texel bij de GR RHCA. Als motivering van dit standpunt wordt aangegeven dat men er van uitgaat dat een aansluiting van Texel bij de GR RHCA het digitaal beschikbaar zijn van archiefbestanden bespoedigt en verbetert. Ook geeft men aan dat men als HVT goede ervaringen heeft met het functioneren en de dienstverlening van het RHCA. Men geeft in de brief wel aan voorwaarden te willen stellen bij de aansluiting. Deze voorwaarden betreffen het zo spoedig mogelijk digitaal beschikbaar zijn van bepaalde Texelse archiefbescheiden via internet. Daarnaast wenst men van het RHCA de medewerking bij het indien gewenst tijdelijk beschikbaar zijn van bepaalde analoge archieven op Texel in de archiefruimten van het gemeentehuis. Bij aansluiting van Texel bij de GR RHCA zal het RHCA aan deze voorwaarden op een serieuze manier moeten bijdragen met de gewenste acties.

Financieel gezien is voor aansluiting bij de GR RHCA een iets lagere kostenpost te begroten als voor zelfstandig volledig gegevensbeheer blijven uitvoeren. Bij dit financiële plaatje is geen rekening gehouden met de toekomstige kostenpost voor het inrichten van een duurzame digitale opslagmogelijkheid omdat dit momenteel nog niet te becijferen is. Maar gezamenlijk de rekening betalen voor een toekomstige uitgave is altijd beter dan er alleen voor te komen staan.

Kosten optie A: Aansluiten bij de GR RHCA		
Incidenteel		€ 0
Structureel	M.i.v. 1 januari 2016	€ 47.537 + naar verwachting € 10.000 opvraagkosten
Toekomstige kosten E-depot	Kosten gezamenlijk delen	€ nog onbekend

Kosten optie B: Zelfstandig informatiebeheer blijven uitvoeren		
Incidenteel	Voor het jaar 2016	€ 25.000
Structureel	M.i.v. januari 2016	€ 53.000
Toekomstige kosten E-depot	Kosten komen voor rekening van de gemeente	€ nog onbekend

Gezien bovengenoemd uitgangspunt, het standpunt van de HVT, het financiële plaatje en de zekerheid dat deelname aan de GR RHCA betekent dat de kwaliteitsverbetering van informatie- en archiefbeheer uitbesteed wordt aan een betrouwbare, goed geoutilleerde partij stelt het college van burgemeester en wethouders voor een verzoek te doen aan de gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum Alkmaar om aan te sluiten.